

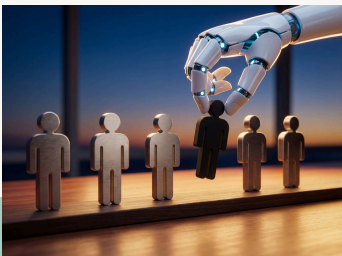

Prof. Ramunė Griškienė
Vilniaus universiteto neuromokslininkė

„Neatpažintos ir negydomos ligos tampa ne tik individualia tragedija, bet ir ekonomine našta valstybei. Investicija į moterų sveikatą nėra vien lygių galimybių klausimas – tai investicija į ekonominį tvarumą ir ilgiau išliekantį visuomenės darbingumą. Apie tai reikia ne tik kalbėti, bet ir veikti, taip pat ir Lietuvoje.“

Nemažai metų tyrėme hormoninės kontracepcijos poveikį moterų kognityvinėms funkcijoms ir emocijoms. Vienas įdomesnių atradimų susijęs su hormonine kontraceptine spirale – ilgą laiką manyta, kad ji veikia tik lokaliai, gimdoje, ir neturi platesnės įtakos hormonų balansui. Tačiau duomenys rodo, kad poveikis gali būti platesnis – moduluoti tiek emocines reakcijas, tiek kognityvines funkcijas“, – sako Vilniaus universiteto neuromokslininkė prof. Ramunė Griškienė.

Visą interviu kviečiame skaityti šio naujienlaiškio rubrikoje „Mėnesio interviu“.

LMT pirmą kartą ekspertų atrankai pasitelks dirbtinį intelektą

Ketvirtosios karo Ukrainoje metinės: LMT tešia paramą Ukrainos mokslininkams ir bendriems projektams

Startavo 13,3 mln. eurų vertės ITPC kompetencijų stiprinimo projektas: pristatytos trejų metų veiklos ir bendri partnerių tikslai

Moterys mokslė – Lietuva tarp pirmaujančių ES valstybių

NAUJIENOS

LMT parengta Gynybos paskirties galimybių studija: moksliniai tyrimai gynybos poreikiams ir nacionaliniam saugumui

„Nuo apsaugos iki vertės“: Kaune aptarti mokslo rezultatų komercializavimo sprendimai

NAUJAUSI KVIETIMAI

III kvietimas teikti paraiškas Lituanistikos prioriteto įgyvendinimo 2025–2030 metais programos lituanistikos plėtros projektams įgyvendinti

Iki 2026-03-19

Lietuvos–Latvijos–Kinijos (Taivano) programos 2026 m. kvietimas teikti paraiškas

Iki 2026-04-28

Kvietimas teikti paraiškas dalyvauti studentų vasaros mokyklų programose užsienyje

Iki 2026-04-22

2026 m. kovo 3 d.

Twinning 2026: ką svarbu žinoti?

2026 m. kovo 5 d.

„Investicijos į atžalines įmones: nuo mokslo rezultato iki investuotojo sprendimo“

2026 m. kovo 26 d.

Taikomasis DI ir ateities technologijos Europoje: tarptautinis tinklaveikos ir partnerių paieškos renginys

BŪSIMI RENGINIAI

LMT DŽIAUGIASI

Prof. Virginijus Šikšnyš išrinktas EMBL tarybos pirmininku

Lietuvos mokslo tarybos Mokslo ir studijų politikos komiteto narys, Vilniaus universiteto Gyvybės mokslų centro profesorius Virginijus Šikšnyš išrinktas Europos molekulinės biologijos laboratorijos (EMBL) tarybos pirmininku. Tai viena reikšmingiausių tarptautinių Europos gyvybės mokslų organizacijų, telkiančių šalis bendriems molekulinės biologijos ir susijusių sričių tyrimams. EMBL taryba yra pagrindinis organizacijos valdymo organas, kuris nustato organizacijos strategines kryptis, tvirtina biudžetą, prižiūri mokslo programų įgyvendinimą ir priima svarbiausius sprendimus, susijusius su organizacijos veikla. Tarybą sudaro visų valstybių narių atstovai.

Turite naujienų, kurios galėtų tapti LMT naujienlaiškio dalimi? Pasidalykite el. p. aktualijos@lmt.lt

LMT pradeda įgyvendinti projektą „Tarptautinių kompetencijų centrų įsteigimas“, kuriuo siekiama stiprinti Lietuvos mokslo ir inovacijų potencialą bei skatinti tarptautinį bendradarbiavimą.

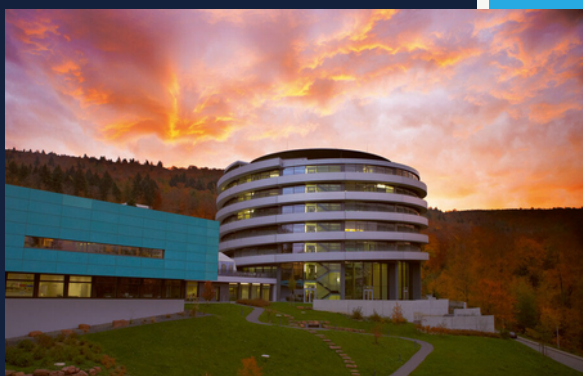
Veiklą pradėsantys projekto partneriai – tarptautiniai kompetencijų centrai skelbia tyrėjų atrankas:

Augalų fenotipavimo (LAMMC ir VDU)

- Autonominių sistemų (Vilnius tech ir KTU)
- Mikrobiomo tyrimų (LSMU ir LSMU Kauno klinikos)
- Ligų modeliavimo (VU ir VU Santaros klinikos)
- Puslaidininkinių lustų (VU ir FTMC)

Dėl kandidatūrų galima kreiptis į atitinkamas mokslo ir studijų institucijas.

MTI akiratyje: Lietuva tarptautinėse mokslo platformose

EMBL

2019 m. Lietuva tapo pilnateise Europos molekulinės biologijos laboratorijos (EMBL), kurią šiuo metu vienija 29 valstybės, nare.

EMBL laikoma viena stipriausių molekulinės biologijos tyrimų organizacijų pasaulyje, reikšmingai prisidėjusi prie genomo tyrimų, struktūrinės biologijos, bioinformatikos ir duomenų infrastruktūrų plėtros.

Lietuvos narystės EMBL išlaidas finansuoja Lietuvos mokslo taryba, skirdama daugiau nei 0,5 mln. eurų kasmet.

Pagrindiniai pasiekimai

Svarbus žingsnis bendradarbiavimo stiprinime įvyko 2020 m., kai EMBL ir Vilniaus universiteto Gyvybės mokslų centras (VU GMC) pasirašė bendradarbiavimo sutartį dėl partnerystės genomo redagavimo technologijų srityje įsteigimo. Šios partnerystės mokslinis vadovas – prof. Virginijus Šikšnys, kuris 2025 m. išrinktas naujuoju EMBL Tarybos pirmininku, o jo kadencija prasidės 2026 m.

Per kelerius metus VU GMC įkurtame Genomo redagavimo technologijų partnerystės institute įkurtos 6 tyrimų grupės, pritraukti tarptautiniai tyrėjai, paskelbti 27 straipsniai (tarp jų – „Nature“, „Nature Communications“, PNAS), pritraukta 8,5 mln. Eur MTEP finansavimo, įskaitant prestižines Europos mokslo tarybos dotacijas.

Nauda Lietuvai

Lietuvos tyrėjai gauna prieigą prie moderniausios įrangos ir metodikų, dalyvauja aukšto lygio mokymuose ir konferencijose, integruojasi į tarptautines tyrimų komandas. 2023–2025 m. daugiau nei 1300 Lietuvos mokslininkų naudojosi EMBL Bioinformatikos padalinio mokomąja medžiaga.

EMBL partnerystė sustiprina Lietuvos gyvybės mokslų reputaciją, sudarė sąlygas pritraukti aukšto lygio mokslininkus ir tarptautinį finansavimą (ERC, EMBO, Horizon Europe). Tai pozicionuoja Lietuvą kaip aktyvią ir inovatyvią gyvybės mokslų šalį.

Tradiciškai stipri EMBL technologijų perkėlimo ir inovacijų kultūra stiprina genų redagavimo technologijų ekosistemą, bei kuria sąlygas startuolių atsiradimui. Taip pat ji prisideda prie Lietuvos institucijų kompetencijų augimo technologijų komercializavimo, intelektinės nuosavybės valdymo, tyrimų rezultatų apsaugos ir verslo partnerių plėtojimo srityse.

Mėnesio interviu

Prof. Ramunė Grikšienė: apie hormonų dinamiką ir smegenų funkcijų ribas

Vasario 11-ąją minėjome Tarptautinę moterų ir mergaičių moksle dieną. Remiantis lyčių lygybės stebėsenos priemonės „She Figures 2024“ ataskaita, Lietuva užima 2-ąją vietą tarp Europos Sąjungos valstybių pagal moterų dalyvavimą moksle ir inovacijose. Kaip pabrėžia Europos Komisija, lyčių lygybė šioje srityje vis dažniau vertinama ne tik kaip socialinis, bet ir kaip strateginis Europos konkurencingumo klausimas.

Vis dėlto net ir pirmaujančių šalių kontekste moterų dalyvavimas mokslinių tyrimų, inovacijų ir aukščiausių akademinėse pozicijose srityse vis dar susiduria su struktūrinėmis kliūtimis – nuo finansavimo ir vertinimo praktikų iki tyrimų prioritetų formavimo. Lietuvos mokslo taryba (LMT), formuodama mokslo politiką ir finansavimo kryptis, šiuos klausimus vertina kaip svarbią kokybiško ir konkurencingo mokslo sąlygą.

Apie biologinių lyčių aspektų svarbą moksliniuose tyrimuose, sisteminius iššūkius ir tai, kas šiandien lemia mokslo brandą, kalbamės su Vilniaus universiteto Gyvybės mokslų centro Biomokslų instituto profesore, neuromokslininke Ramune Grikšiene.

– Minint Tarptautinę moterų ir mergaičių moksle dieną dažnai kalbame apie įkvėpimą. Tačiau Jūsų atveju norisi klausti kitaip: koks buvo tas intelektualinis ar vertybinis apsisprendimas, dėl kurio mokslas tapo ne epizodu, o ilgalaikė profesinė kryptimi? Kas lėmė, kad likote akademinėje erdvėje?

– Ačiū už klausimą. Pirmiausia tai buvo žmogus, vadovas, kuris atvėrė mokslo pasaulį ir suteikė laisvę jį pasinerti. Tai profesorius Osvaldas Rukšėnas, įkvėpęs pasirinkti lyčių skirtumų ir hormonų poveikio smegenims temą jau trečiame bakalauro studijų kurse. Jis rėmė, palaikė, dėjo pastangas, kad galėčiau augti.

Kitas svarbus veiksnys – šeima, kurią sukūriau labai anksti ir kuri tapo svarbiu pagrindu viskam, ką dariau – lyg ramybės ir stabilumo uostas.

Vis dėlto esminis dalykas, matyt, buvo sritis, kurią pasirinkau. Gana anksti supratau, kad hormonų ir smegenų sąveika – labai kompleksiškas, bet mažai suprastas pasaulis, kuriame daugybė neatsakytų klausimų, svarbių kiekvienam iš mūsų kasdieniame gyvenime. Kuo daugiau tuo domėjaisi, tuo įdomiau ir svarbiau viskas atrodė.

Visgi buvo laikotarpis, kai balansavau ties riba – pasilikti, ar išeiti – nesisekė gauti finansavimo, nesijaučiau nei gabi, nei sėkminga ir mažiau apie visą to sunkaus darbo prasmę. Viską pakeitė pokalbis su žymiu srities profesoriumi, kurio darbus seniai sekiau ir žavėjaisi. Tai buvo hormonų ir smegenų sąveikai skirtas renginys Vokietijoje. Laukiant eilėje prie maisto užsimezgė pokalbis. Pristačius, kad esu iš Lietuvos, jis paklausė, ar pažįstu Ramunę Grikšienę, kurios straipsnius apie hormoninę kontracepciją jis skaitė ir kurie jam pasirodė vertingi. Tuomet supratau, kad reikia tęsti tai, ką darau. Tame pačiame renginyje užsimezgė ryšiai su kitomis šios srities mokslininkėmis iš Vokietijos, Švedijos. Mokslininkų, dirbančių šioje srityje, vis dar nėra daug. Europoje jie (daugiausia jos) susibūrė į draugišką bendruomenę, tarsi šeimą, kurioje vieni kitus palaiko, dalijasi žiniomis bei idėjomis – tai labai motyvuoja dirbti toliau.

Šiuo metu mano grupė išaugusi – joje dvi neseniai apsigynusios mokslų daktarės, keturi doktorantai ir nemažas būrys studentų. Stipri ir motyvuota grupė yra labai svarbus veiksnys, varantis mane pirmyn. Tikiu, kad dirbdami kartu daug nuveiksime.

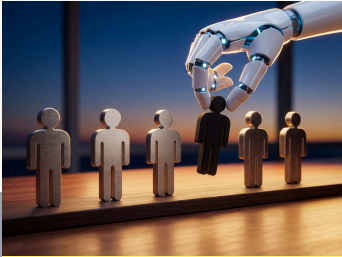
– Akademinis kelias paprastai kuriamas etapais – studijos, disertacija, tyrimų krypties pasirinkimas, tarptautinė patirtis. Kurį savo karjeros etapą laikytumėte svarbiausiu formuojantis kaip savarankiškai mokslininkei, ir kodėl būtent jis buvo lemiamas?

– Manau, kertinis momentas buvo savo tyrimų nišos atradimas ieškant disertacijos temos. Jau turėjau sukaupusi žinių apie lytinių hormonų ir smegenų funkcijų sąveiką menstruacinio ciklo metu. Nors tuo metu dar labai mažai žinojome, kas vyksta žmogaus smegenyse, bet tyrimai su gyvūnais aiškiai rodė – keičiantis hormonų lygiams, keičiasi ir smegenys. Tuo metu į akiratį pakliuvo hormoninė kontracepcija – nemažai moterų, įskaitant ir mane, ją vartodamos susidurdavo su įvairiais pojūčiais ir simptomais, rodančiais, kad tai ne tik reprodukcinę sistemą veikiančios tabletės. Šis vaistas iš esmės pakeičia lytinių hormonų balansą moters organizme. Kadangi jau žinojau, kad hormonai ir smegenys siejasi, susimąščiau, kaip toks balanso pokytis gali veikti.

Visas interviu čia.

NEWS

RCL to Use Artificial Intelligence for Expert Selection for the First Time

Fourth Anniversary of the War in Ukraine: RCL Continues Support for Ukrainian Researchers and Joint Projects

RCL Announces a Call for Applications to Participate in International Summer School Programmes

Call for Applications: Support for Institutions Employing Researchers from Ukraine

RCL approves 2026–2029 Gender Equality Plan: aiming to strengthen equal opportunities across the organization

Call for Proposals under the Lithuania–Latvia–China (Taiwan) Programme

LATEST CALLS

Third Call for Proposals for the Implementation of Lithuanian Studies Development Projects under the Lithuanian Studies Priority Programme for 2025–2030

Deadline: 19 March 2026, 16:00

2026 Call for Proposals for Funding for the Activities of Academic Associations

Deadline: 5 March 2026, 16:00

Call for Applications to Participate in International Summer School Programmes

Deadline: 22 April 2026, 16:00

3 March 2026

Twinning 2026: What Is Important to Know?

5 March 2026

Investments in Spin-off Companies: From Research Results to the Investor's Decision

26 March 2026

Applied AI and Future Technologies in Europe: An International Networking and Partner Search Event

UPCOMING EVENTS

EMBL

In 2019, Lithuania became a full member of the European Molecular Biology Laboratory (EMBL), which currently brings together 29 member states.

EMBL is regarded as one of the world's leading organisations in molecular biology research, having made significant contributions to genome research, structural biology, bioinformatics, and the development of data infrastructures.

Lithuania's EMBL membership contributions are funded by the Research Council of Lithuania, which allocates more than EUR 0.5 million annually.

Key Achievements

An important step in strengthening cooperation took place in 2020, when EMBL and the Life Sciences Center of Vilnius University (VU LSC) signed a cooperation agreement to establish a partnership in the field of genome editing technologies. The Scientific Director of this partnership is Professor Virginijus Šikšnys, who was elected as the new Chair of the EMBL Council in 2025; his term will begin in 2026.

Over the past several years, the Genome Editing Technologies Partnership Institute established at VU LSC has set up six research groups, attracted international researchers, published 27 scientific articles (including in Nature, Nature Communications, and PNAS), and secured EUR 8.5 million in R&D funding, including prestigious European Research Council grants.

Benefits for Lithuania

Lithuanian researchers gain access to state-of-the-art equipment and methodologies, participate in high-level training courses and conferences, and integrate into international research teams. In 2023–2025, more than 1,300 Lithuanian scientists made use of the training materials provided by EMBL's Bioinformatics Unit.

The EMBL partnership has strengthened the reputation of Lithuania's life sciences sector and created favourable conditions for attracting leading researchers and international funding (including ERC, EMBO, and Horizon Europe). This positions Lithuania as an active and innovative country in the field of life sciences.

EMBL's traditionally strong culture of technology transfer and innovation reinforces the genome editing technology ecosystem and creates conditions conducive to the emergence of start-ups. It also contributes to strengthening the capacities of Lithuanian institutions in technology commercialisation, intellectual property management, protection of research results, and the development of business partnerships.

